

AVSTRALIJA

Površje:

- je najmanjša, najbolj uravnana in tudi najbolj sušna, ter najredkeje poseljena celina
- avstralsko kopno je v osnovi star in uravnan predkambrijski ščit, marsikje prekrit za manjšimi sedimentnimi kamninami
- posledice gorotvornih gubanj iz paleozoika so vidne le v V delu celine, kjer je veliko razvodno gorovje in v njegovi bližini otok Tasmanija
- najvišji avstralski vrh je visok le nekaj nad 2000 m, kar je zelo malo v primerjavi z vrhovi drugih celin
- naravna posebnost Avstralije je tudi Veliki koralni grben, ena največjih tovrstnih tvorb na svetu(je eden najpomembnejših turističnih ciljev v državi)

Naravne enote in vodne razmere:

Avstralijo bi lahko razdelili na tri gradbene enote:

- Veliko razvodno gorovje
 - na V
 - pobočja so proti morju precej strma
 - tamkajšnje reke so zelo kratke zaradi namočenosti območja pa so tudi vodnate
 - povsem drugačna so zavetrna območja, ki se spuščajo proti Z
- Srednjeavstralsko nižavje
 - sestavljajo ga velike kotline
 - ena največjih je na JV ob največjih avstralskih rekah Darling in Murray
 - na večini avstralskega nižavja so reke manjše in občasne
 - v najnižjem delu kotline, 16m pod morsko gladino pa leži Eyorovo jezero(jezero postane le ob največjih nalivih vsakih nekaj let)
- Avstralski ščit
 - gre za dvignjene puščavske ravnike in osamela hribovja, ki zavzemajo celotno Z polovico celine
 - včasih uporabljajo za njih tudi ime Zahodno višavje
 - zaradi sušnega podnebja tečejo tu le občasni vodotoki
 - tu je tudi Uluru

Arteška voda:

- prebivalci si morajo pomagati z arteško vodo, kajti večina avstralskega površja nima tekočih voda; arteška voda je ujeta med dve neprepustni lasti, na površje pa prihaja sama, skoz vrtine;njeno

najpomembnejše območje je Veliki arteški bazen v Srednjeavstralskem nižavju

- arteška voda je rahlo slana, zato jo lahko uporabljajo le za napajanje živine
- črpati jo morajo kadar ni pod pritiskom, takrat govorimo o subarteški vodi;

Podnebje:

Na avstralsko podnebje vpliva več dejavnikov:

- geografska širina; suho in polsuho podnebje z velikimi dnevnimi in letnimi temperaturnimi razlikami

Podnebni tipi in rastlinski pasovi:

- na skrajnem S- savansko podnebje; savansko rastlinstvo
- na skrajnem SV se je razvil pravi deževni tropski pragozd
- travniški rastlinstvo- polsuho podnebje
- puščavsko rastlinstvo(bodljikavo grmičevje- **skrub**)- suho podnebje
- sredozemsko podnebje- mediteransko rastlinstvo
- subtropsko vlažno podnebje - vlažen subtropski gozd
- oceansko podnebje - listnati evkaliptovi gozdovi

Prebivalstvo:

- prvotni prebivalci Avstralije so avstralski staroselci Aborigini, ki so na celino prišli že pred 400000 leti iz Azije
- prvi britanski priseljenci, ki so prišli v Avstralijo šele leta 1788;večinoma so bili kaznjenci;tu niso živeli v zaporih, mpak so sodelovali pri kolonizaciji
- močan val priseljencev je prinesla "zlata mrzlica" v drugi polovici 19.st.;
- avstralska politika priseljevanja
- v začetku 20.st., so zakonsko omejili priseljevanje rumenega in črnega prebivalstva;
- po vojni so se začeli priseljevat iz drugih delov Evrope;v nekaterih mestih je močno naraslo število Italijanov in Grkov;med njimi je tudi okoli 25000 Slovencev

Poselitev:

- Avstralci veliko bolj občutijo problem oddaljenosti od preostalega sveta in velikanske razdalje znotraj same države kot prebivalci drugih celin
- Avstralija ima 85% mestnega prebivalstva in je med najbolj urbaniziranimi državami na svetu

- razporeditev prebivalstva in gospodarstva je skrajno neenakomerna; v zvezi s tem lahko razlikujemo tri območja:
 - ❖ **razmeroma gosto poseljen obalni rob**, ki zajema najpomembnejše zgostitve prebivalstva (ob V obali in delu J obale); na zelo majhni površini živijo kar 4/5 vseh Avstralcev, večina jih živi v največjih mestih kot so Brisbane, Sydney, Melbourne, Adelaide, Perth;
 - ❖ **poljedeljsko- pašniško območje**, ki se razteza v širokem notranjem pasu v zaledju prejšnjega območja; gostota prebivalstva je že bistveno manjša kot ob obali, najpomembnejša dejavnost je kmetijstvo, namenjeno predvsem izvozu
 - ❖ **outback**, je neke vrste avstralski divji zahod, kjer so življenske razmere težke in včasih celo nevarne; poselitev je skrajno redka, oz. je sploh ni, med prebivalstvom pa so najbolj zastopani Aborigini; kmetijstvo tu ni možno, ekstenzivna živinoreja pa je nastala predvsem ob arteških vodnjakih

Kmetijstvo:

- neugodne razmere so dobro izkoristili za kmetijstvo
- kmetijski produkti (volna, meso in pšenica) so njeni glavni izvozni artikli
- država je danes tudi svetovna izvoznica hrane; hkrati pa je tudi najpomembnejša izvoznica ovčje volne
- za polsuho podnebje na Z je značilna **ekstenzivna ovčjereja**; posamezne farme morajo biti tu, zaradi revnih pašnikov zelo velike;
- za savanski svet na S in SV, kjer je trava že bujnejša, je značilna **ekstenzivna živinoreja**; farme so tu zelo velike, živino pa vozijo v klavnice na velikih cestnih vlakih
- **pas tržnega žitnega poljedelstva** se razteza v obliki polmeseca čez nekoliko bolj namočeno kmetijsko zaledje na JV ter v zaledju Perth na JZ države; tu so marsikje družinske farme, ki pridelavo žita kombinirajo z ovčjerejo
- **specializirano vrtnarstvo** (riž, južno sadje, ...), je na namakalnih območjih ob reki Murray
- v sredozemskem podnebju v zaledju Perth in Adelaide se je razvilo **mediteransko kmetijstvo**, ki vključuje tudi vinogradništvo
- **pridelava sladkornega trsa** je značilna za vlažna in vroča obalna območja SV;
- **mlečna živinoreja** se je tako kot drugod po svetu razvila v neposrednem zaledju velikih mest ob obali

Pomen Avstralije v svetu:

- Avstralija s svojim močnim gospodarstvom, visokim življenjskim standardom in vsesplošno urejenostjo spada med najugodnejše države za življenje

- Avstralija ima v primerjavi z drugimi razvitimi državami nekatere posebnosti
- več kot 60% vsega izvoza predstavljajo kmetijski pridelki in surovine
- rudarstvo in energetika sta danes pri izvozu pomembnejša od kmetijstva
- Avstralija je ena največjih svetovnih izvoznic rud in črnega premoga; rudno bogastvo je razporejeno po različnih delih države
- boksit, svinec, diamanti, železo, cink, uran, zlato in srebro
- bogate in raznovrstne rude Avstralija še ni povsem izkoristila (veliko neizkoriščenega je v notranjosti celine, kamor pa ni prometne povezave)
- avstralska industrija je zelo raznolika in še danes pretežno usmerjena pretežno na domače tržišče